

ՀԱՅԿԱՆ

ՄԵՃԼԻՍԻ ՄԵՊԻՍԱՆ

ՀԱՅԿԱՆ

DIRECTION DU JOURNAL

MEDJMOUA-I-AHBAR

65, Grand'rue de Péra, Taksim, 65

ՍԵՐՈՒՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԼԻ

Կարգադրող խիստ

Թարգմանի խիստ

Մեմբերի էնկուպիլի խիստ

ՍԵՐՈՒՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԼԻ

Կարգադրող խիստ

Թարգմանի խիստ

Մեմբերի էնկուպիլի խիստ

ՍԵՐՈՒՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԼԻ

Կարգադրող խիստ

Թարգմանի խիստ

Մեմբերի էնկուպիլի խիստ

ՍԵՐՈՒՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԼԻ

Կարգադրող խիստ

Թարգմանի խիստ

Մեմբերի էնկուպիլի խիստ

ԱՆՎԱՐ ՀԱՅԵԱՑԳՆԵՐ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Թերեւս չափազանց յոռետես
նկատուիմ երբ կ'ըսեմ թէ՛ ես անձնապէս՝
Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութեան գոյու-
թիւնը ապահովելու համար էական բարե-
չըջումի պէտքը անհրաժեշտ կը տեսնեմ.
Եստեղայ փաստերս տար կենդանի ապա-
ցոյցներ են: Օրինակները զիս փոխանակ
տառամենցներու, աւելի կը հաստատեն
գաղափարականիս վրայ

Տեսնեմ ու գիտեմ թէ՛ ինչ տարօր-
նակ շրջաններ բոլորեցինք Ազատութեան
փողոյն հնչուելէն վերջ: Մեծ փափաք մը
կը տեսնուէր շատերու վրայ վերակենդա-
նացնելու մեր Հասարակութեան բոլոր
թորմած, թորչամած ուժերն: Իրաւ է թէ
վերածնութեան շրջանին մէջ մանկու-
փառքն հասանք, բայց այդ վերածնու-
թիւն կարծածին մեզի համար մահուան
գետք մը կրնայ ըլլալ, եթէ մենք չգիտ-
նանք համարաշէն ընթանալ եւ ժամանակիս
յառաջդիմական պայմաններէն չկարենանք
կատարելապէս օգտուիլ: Այդպիսի պարա-
գոյն թերեւս հին ուժերի օրով աւելի
ապահով եղած կը համարուի Հայ-Կաթո-
ղիկէ Հասարակութեան գոյութեան պահ-
պանումը, քան թէ նոր ուժերի օրով:
Ձեռք ուզեր որ մեր գաղափարներն ալա-
փոխուի, մենք հին ուժերի կուսակից
չենք, բնաւ կրէք, բայց ցորայի մենք
իրարու մէջ հաշտ, համարաշէն չենք ըլ-
լար, մեզի համար նոր ուժեր կործանում
մ'է պարզապէս: Յետոյ կը տեսնենք թէ
հաշտ, համարաշէն բաւեր, կարծեմ թէ
մեր բաւարարներէն ջնջուած են իսպառ,
Հասարակութիւնս այնպիսի մեծ գէպքեր
անցուցած է որ, ամեն մէջ կը կըրը՝ այլե
այ կուսակցութիւններու, աշխարհական-
իր անհատական հաշիւներու մէջ բաժ-
նուած, ամենքն իրենց բոլոր ուժերը ի-
րենց կըրը, իրենց արիւնակցին, իրենց
գաւառակցին դէմ գործածած են: Ամենե-
ւին չէ մոռնուած թէ՛ եկեղեցականներն եւ
աշխարհականները իրենց դաշինքով, իրենց
զէնքերով, իրենց աջ եւ կամ ձախ բա-
զուկները վիրաւորած են: Բայց ո՞վ որու,
ամէն մարդ իր գիտեցածը բրած, իր խել-
քին ծառայած, եւ այն ասան միայն խե-
լահատ եղած են, երբ իրենց արիւնք բոլո-
րովին հասած, վազած, ուժասպառ ըլլա-
լով ինքեմ են: Կենսական ուժը սպառե-
լէն վերջ վերակենդանանալ կարելի է մի-
թէ: Ահա այս է պատճառ որ Հայ-Կաթո-
ղիկէ Հասարակութիւնը երբեմն երբեմն իր
մէջ ունեցած երկպառակութիւններուն եւ
րոտէն նիւթապէս եւ բարոյապէս տուժած
եւ նոյն իսկ քայքայման անդունդին մօտե-
ցած է:

Ճշմարիտը ըսելու համար, մինչեւ ցարդ
մենք իսկապէս հիւսնող հասարակութիւն մը
ենք եղած, եւ մասնաւոր ծանր հիւսնող,
քանի որ մեզի ուղղեցոյց, խորհրդատու
եւ մեր բազմիրական թիքթաքը համոզող բը-
ժիշկը — այսինքն Կանոնադիրը — պակաս
է: Ինչպէս արար առանց բժիշկի հիւսնու-
ղի ժը ապաքինուած դժուար է, չըսեմ ան-

կարելի: Ահա մեր իսկական վիճակն այս
օրուան: Սակայն հիմա պարագաները
փափուկ են, մահու եւ կենաց խնդիր է:
Այդպիսի հասարակութիւն մը, հաշարա-
ւորներէ, միլիոնաւորներէ բաղկացած ազ-
գերու եւ հասարակութիւններու հասանքին
մէջ միշտ կորսուելու, անյայտ ըլլալու
վտանգին ենթակալ է, եթէ իր մէջ հաշտ
չըլլայ, բարոյական եւ նիւթական ոյժը իր
մէջը պակսի: Մեր ժողովուրդը, որ իր պա-
պերուն, իր նախնայրերուն հետքերուն
միշտ հետեւիլ կ'ուզէ, եւ անկէ ամենեւին
բաժնուելու փափաքը չունի, գուցէ վտան-
գը կուսնուի, փութայ Հայ-Կաթողիկէ
Հասարակութեան վարչութիւնը օր առաջ
կազմակերպել, եւ այս փափուկ ժամանա-
կիս յօրմարապէս միջոցներն գործադրե-
լու պաշտօնն այդ վարչութեան յանձնել:

Այդ հիմա իրաւունքը չունի հարցնե-
լու այդ ժողովուրդը թէ, ո՞ր է մեր եւ-
րեւոյթական ժողովը, ինչու ստէպ
ստէպ նիստ չընէր, միթէ զբաղելիք գործ
չկայ, միթէ մեր գործերը այդքան կանո-
նաւոր են որ այդ Ազգ. Ընդ. ժողովն
չաբաթը գոնէ մէկ անգամ նիստ ընելէ կը
խուսափի: Ո՞ր են այդ ոտքով, ձեռքով
երեսափրանական արժանքի գրաւելու հա-
մար ձեռքեր թափողներն: Այնպիսի վրայ
բազմալու սին փառքը գոնացում մը չէ
մեզի, մենք գործ կը սպասենք Ձեռքէ,
Տեսնեմ երեսփոխանք:

Մէկզի ձգեցէք այլեւս Ձեր եսասի-
րութիւնները, ցուցամոլութիւնները, եւ
գործի ձեռնարկելու հետամուտ եղէք:
Իայց ինչ որ մեր մէջը յատկանշական եւ-
ղած է՝ այն է թէ՛ մենք աւելի պոռապող
ենք, քան գործող: Կը խելք թէ՛ վար-
չական ժողովոյ նորոնար անդամները
յաճախ կը թերոնան եղեր նիստերուն
գանուել, նոյնպէս Կանոնադիրը կազմա-
կերպող Յանձնաժողովոյ անդամները, —
բացառութիւններուն հանգէպ միշտ յար-
գանք: Եթէ իսկապէս այդ անդամնե-
րը, ժողովոյն մէջ ամբողջ մը ունեցած ըլ-
լալու յաւակնութեամբ ստանձնած են այդ
պաշտօնը, կը թելադրենք գիրենք այժմէն
իսկ հրաժարիլ, գոնէ ամով պաշտպանած
պիտի ըլլան ինքզինքնին՝ ցուցնելով թէ
իսկապէս հայրենասէր են եւ Հասարակու-
թեանս օգտին ծառայող:

Խնդիր մ'ալ որ շատ կարեւոր է: Կղե-
րի եւ աշխարհական յաւիտեական խն-
դիրն, որ այդքան ժամանակ սպառեց մեր
ոյժերը, եւ վաղը ինքնին կրնայ նորէն ծայր
տալ: Ուստի պէտք է սահմանել երկուքին
իրաւասութիւնները՝ օրինաւորութեան շրջ-
նադրին մէջ: Պէտք է պարզել իւրաքանչիւ
չխելի գիրքը, կուսմը, առանց կրէք
անգիլ տալու թիւրիմացութիւններու, ու-
րոնք ձեռնամեծ փնտաւեր կրնան պատճա-
ռել Հասարակութեանս, ինչպէս փորձով
իսկ գիտենք:

Ընթերցեցէք նախապէս Տեսնեմ երես-
փոխանք թէ՛ մենք Հայ-Կաթողիկէ ենք,
այսինքն իսկապէս ծագումով, լեզուով,
բարքերով Հայ ենք թէ՛ եւ, բայց մեր պաշ-
տօնական անուան կցուած է նաեւ Կաթո-
ղիկէ բառը, առանց որոյ մենք գոյութիւն
ունենալէ կը դադրենք միով բանին: Մեր
բոլոր իրաւասութիւնները, այդ զոյգ մը
բառերուն վրայ հիմնուած է, արդ ուրեմն
հարկ անհրաժեշտ է մեզ համար կրօնական

անսահեղանակ գործել, եթէ չենք ուզեր մեր
Կաթողիկէութիւնը վտանգել, առանց եր-
բէք տեղի տալու ազգային գաղափարի,
քանի որ մարդ մը առանց ազգութեան,
գոյութիւն չկրնար ունենալ: Կը տեսնուի
ուրեմն թէ մենք ազգայնական-կղերական
Հասարակութիւն մըն ենք, արդ երբ մէ-
կուն իրաւունքն անտեսուի, մէկ խօսքով
միւսն ալ անտեսած կ'ըլլանք, եւ փոխա-
դարձաբար: Հետեւաբար երբ մենք հա-
կաղերական պայքար մղենք, մեր գո-
յութիւնը կը վտանգուի: Սակայն չենք
ըսեր թէ մեր ազգային բոլոր առանձնա-
յատուկ բնաւունքներն ելլենք կղերին ի-
րաւասութեան թողունք, եւ ոչ ալ անոնք
առանձնաշնորհներն ճանչնանք Հասա-
րակութեանս մէջ, ոչ բնաւ. անոնք ալ
նոյն ազգին գաւառներն են, անոնք ալ
գաւառակից են մեզի, եւ հակառակ Հասա-
րակութեանս մարմնացընող չըլլալուն,
Հասարակութեանս մէջ մեծամասնութիւն
կազմող աշխարհականին չափ ձայն եւ ոյժ
ունենալու են, քանի որ մենք, ինչպէս
ըսի, կղերական ազգ մըն ենք եւ այդպէս
ճանչցուած ենք պաշտօնապէս:

(Շարունակելի)

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ԺԱ. Երբ ապրիլիս հասնի իւր պէսպէս
չարեացն ի յատակ,
Կուզէ իսկոյն մոռնալ ամէն բարեւոյ յի-
շատակ:
ԺԲ. Միթէ հրեմար է զըսնել զըմէնազոյն
վայրենի՝
Քան զանօրէն ուխտադրութ ընդդէմ սի-
րոյն հայրենի:
ԺԳ. Ո՞վ որ ցըվեց յամառի սիրէ որպէս
յաւանակ՝
Յոյց տայ հանուրը բացորոյ աղքատութեան
նըշանակ:
ԺԴ. Եթէ Աստուած կը համբեր չարերու,
Բայց պատիժներ իւր չեն երբեք չատ հե-
ռու:
ԺԵ. Ո՞վ որ կուզէ ազգերու հետ վար-
ուիլ իրբեւ տիրապէտ,
Աղատորդիք զայն կը նետեն իրբեւ ջըն-
ջոց մի անպէտ:
ԺԶ. Ամբարնաւած մեծերու դէմ երկինք
կանգնի վրէժխնդիր,
ԶԱստուած ու զմարդ հաճին եւ եթ բարեք
անկեղծ, սէր ընտիր:
ԺԷ. Անգութն ի գո՛ր կոչուի սեպուհ,
Կալուածաւոր կամ դեսպան,
Ազատութեամբ արծաթամուլ է նա ծածուկ
մարդասպան:
ԺԸ. Արժան է որ լինիմ թշուառ, կարօտ
աւուրն իսկ հացի...
Հէք սովելոց լաց ու ողբին հանդէպ ոչինչ
ըզգացի:
ԺԹ. Մի՛ լինիր դու անձնապարար, հեշ-
տամոլիկ, շատակեր,
Անժոյժ բերմունք աշխարհ ստէպ են շատ
հոգի սատակեր:
Ի. Հոգ տար ունել կեանքըդ քո միշտ
ազնիւ առանց արատի,
Վեհ եւ մաքուր անուան առջեւ սուտը
չուտով փառատի:
ԻԱ. Ո՞վ որ կուտայ Հին դրութեան դա-
հիճներուն իւր քուէն՝
Նա չըլլընար օգտիլ երբեք Ազատութեան
պարգեւէն:

ԻԲ. Որք չեն գըլթար փոքրերուն, չեն
ախնաժիր աւագն,
Իրենց գլխոյն սաստկաշունչ փոթորիկներ
հաւաքեն:
ԻԳ. Մեր յաղթութեանց վերայ չըքեղ
պէտք չէ՝ երբեք յոխորտանք,
Ամէն բարեւոյ Աստուած է սէր, փառքը
պէտք է իրեն տանք:
ԻԴ. Թէեւ օժտեալ լինիս պէսպէս շնորհ-
ներով ճոխաձիր,
Կը չիջանիս պղծերգութեամբ, գործէ՛,
անդու ջանացի՛ր:
ԻԵ. Երբ չես դադրիր հերձուած ու հեռ-
սրվաւ չորս կողմ մըսօք վէս,
Եղմէք, մի օր սէր եւ գորով ինչպէս պի-
տի ժողովես:
Ն. Յ. Վ. Փ.

ՄԵՃԼԻՍԻ ՄԵՊԻՍԱՆ ՄԻՋԱԳԵՐԱԹԻ

Սեփիզնի ինքիմար ումուլի, Դեկտ. 17.
ՄէՃԼԻՍԻ մէպուսան, շարժնալիս կրէնե-
սաաթ ծառ ալըմը արը: Բէյիս, մէպուս-
լարն իսմ վէ շէօրէթլէրի տէֆթէրի թապ-
օլունաճաղը ճիշէթլէ, պու իսմ վէ շէօ-
րէթլէրին օգունաճաղը վէ ետընըլար վար
իսէ, թասիս իսիլմէսին իսիլար իսիլմէսի
իւզէրինէ, պու մուսմէլէ ինքա օլունմը,
վէ պատհու ճուս իրթէսի վէ բաղար
իրթէսի կրէնէրի ինքիմալարնըն զապթ-
լարը գրաաթ իսիլմը տիր:
Զօր մէպուսը. — Սօն զապթուս, «Զա-
թը Շահանշին, բէյիսիլիք իլէ էնաի
միւլազաթլընուս, Գանուր Էսապի աճեւա-
մընա իրայէթ օլունմալընը իրատէ պու-
կուրընը» պէեան իսիլիքօր. լաթին կէ-
չէն կրէն, «Զաթը Շահանէ՛ Գանուր Էսա-
պի աճեւամընա իրայէթ իսիլմէսի տէ-
նիլմը իսիլ: Իսիլ, զապթուսմէլէ պու
եօլուս թասիս իսիլմէսի արգու իսիլմի:
Բէյիս. — Բէյէ յիլ. պու վէսիլէ իլէ շու-
նու սա պէեան իսիլմիլ քի, Զաթը Շա-
հանէ պիր չէյ տահա մէօյլմիլ իսիլ քի,
ուսութուսմ. Զաթը Շահանէ՛ «Գանուր
Էսապիլէ հէր քիմ եան կէօզ իլէ պուգար
իսէ, պէնիլ շէսիտ տիւլմէսիմ տիր» պու-
կուրընը (Ալլալլալ):
Զապթուսմէլէն ուփաք իսիլարալար-
լարտան սօնրա, սօն զապթուսմէլէ, ՄէՃ-
լիսի մէպուսան իլին եէնի պիր տաիլէ վէ
ասանէօր ինչալը խուսուսընտալը իրա-
տէի սէնիլէնի տաիլ իսիլմէսի թա-
լէպ վէ բէյիս թարաֆընտան մուվաֆա-
գաթ օլունմընը արը:
Պատհու բէյիս, պիր կրէն էվլէլ շիւ-
պէլըտէ, արգուսալարն վէ գանուր լաի-
հալարնըն թէտալիքի իլին հէր ազատան
միւլէքէպ իքի գօմիսիս թէնքի իսիլ-
տիլիլի պէեան իսիլմէլէ, պու գօմիսիս
ազալարնըն իսիլմէլի օգունմընը արը: Բէ-
յիս, մէՃԼԻՍԻ քէնտիլիս թալսիլիլ իւլ
մուլէլէ ինքիլիսալ իսիլիլ իւլ իսարէ մէ-
մուլընը պիտիլմիլ, վէ տէմիլ տիր քի. —
Պունտան սօնրա ումուրը իսարէլէ այիտ
հէր նէ լազըմ կէլիլսէ, քէնտիլիլիլ միւ-
րաճաթընընը բէճա իսիլմիլ:
Բէյիս. — Պու կրէնքի բուզամէլէ իւլ
մատտէ վար արը: Պիրի՛ նութըք հիւսա-
յոն մէվալընըն մէմալիլ Սամանիլէ
կէճնտէրիլմիլ տիր: Մալիւմ տիր քի:

հազար թէ՛լայա հազար՝ թէ՛լերի՝ ստատիթը՝
պինի միւլապատ իւնէէ՝ (Ամին ալտա-
րը)։ Պիւճիւմէ միւլէթի Օսմանիեթմին
է իշպատը Շոանէթմին վէթիւլէրիյէ՝
պինի պիւթիւն միւլէթիւն պու աղշա-
րիւրըթտէ իսամ իթարիկիմոնէ օտարը հա-
զգէթնէ՝ վէ ճիատնէ բէթ մշմոռն օյ-
նոն։ (Ալգըչլար)։ Պու կէճէքի չու հալ-
անն իտեթմէ տէվէթը Ալլիւմիդն իսա-
միւրոթ իւթ առէֆա կէօրիւմիւշ պիւր վա-
րապը միւլէթիմիւրն պինի։ Թէպրեթ իտէ-
մ։ Ալլան՝ էմապը քէսիրէսինն թէքէր-
արլիւն ճիւլէթիւրը միւշէրրէֆ իյէսին։
Եւ ճէպիւթի մշմուտն, Գանուրը էսաթի-
պինի տէվէթիմիւրը, միւլէթիմիւրը պաթիւ-
թիւրի վէ իլա մասաշալլան ու թէ՛լայա
բարուտէ պաթիւ իտէճէլի օտարը ֆէչզա-
նին մէպաթին վէ տէլիլի սատու Ֆէչզան-
նիս թէքպիւլ տիր։ (Ալգըչլար)։ Մէ-
նուսան էֆէշիտիւրը, չուրապը մալիւմիւ-
րը օլուտն քի։ Սալթանաթիւն, տէվէթ-
նի վէ մշմէքէթին նէքիպանը հուգու-
ն, էվէլէ Ալլան, սոնրա Միլլիթ վէ Մէճն-
իւ մպլուսանը միւլէթ տիր։ (Դանէթ-
րիւքլիւ ալգըչլար)։ Պրինաշն ալէյն,
դիֆէշիւրը հէմ մուհիմ, հէմ մուգա-
տն տիր։ Սայ ու զայրէթիւնիւքին վէ
նատ ու նիլէթիւնիւքին՝ պու էնէմիլլէթ վէ
էսաթիւթիւթիւն միւթէշնաթիւ օլմասը գու-
նի ժաթլուգաթը արը։ Իթիլ պու հու-
գըր մուգաթոտ սէյի զամիլն վէ քեաֆիւ-
նի Գանուրը էսաթիմիւր հաքեմուրնիւ,
ինայէթ իւլ Քէրիմ մուհաթադաթին
ապը նէֆա իթարիկիմի, վէ պուշըն իթ-
քընսա պուրուհաճաթ հէր քիմ օլուրսա
տին, անըն, ին պիրենճի իսամիւր վէ հն
իւննիս տիւշմէնի իտարիւնը վէ Բաշ-
տարնըզ սըֆաթլուրը պին օլմասղըմը
էթին վէ իէէէհիտ իտէրիմ։ (Եռաշաթն
բըր Բատիշաթընը նիտալարլույա զպէթ
րիւքլիւ ալգըչլար)։ Ալլան թէ՛լալա
թէ՛լէթիւրի տէվէթ վէ միւլէթիմիւրն վէ
թընը մուգաթոտէսիրիւքին սաաթաթիւ
թէ՛լանի ի Կրիսիմիլի սայ ու զայրէթիւթիւք
իւնին վէ գահիւր օլուտն)։ (Ալգըչլար)։

Աճն Նրեւելեմիդէտէ պու պապտէ մուխ-
թասար մալիմաթ վէրմիշ խորք: Պու
խոստուստա պա թէլէկրաֆ ալքան թափ-
լաթը տա իշար խտէրից:

Պետրոսեան, Թագսիմ հասցեսինէ Ն. 65